

КОПІЯ

Копіі - у Пракуратуру і Адміністрацыю Прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь

Да старшыні абласнога выканаўчага камітэту,
Анатоля Ісачанкі,
вул. Энгельса, 4,
г. Менск

Да старшыні Жодзінскага выканаўчага камітэту,
Юрыя Шарага,
вул. 40 Год Кастрычніку, 7,
г. Жодзіна

Аляксея Лапіцкага,

г. Жодзіна
AlaksiejLapicki@gmail.com

ЗАЯВА (скарга)

па факце парушэння дзейснага заканадаўства
адносна мовы найменняў гэаграфічных аб'ектаў у Рэспубліцы Беларусь, а канкрэтна
– адносна неправамернага абнаўленьня шыльдаў з назвамі вуліцаў у горадзе Жодзіна
не на беларускай мове.

I. Перадгісторыя і сутнасць праблемы ў Жодзіне

1. Звароты грамадзянаў да гарадзкіх адміністрацыяў

З 2008 году жыхары горада Жодзіна (у прыватнасці, уладальнікі кватэраў ды кватэранаймальнікі, жыхары дому №3 па пр. Ф.Скарыны) звярталіся да жодзінскіх уладаў з паказальным калектыўным зваротам і прозьбамі аформіць па-беларуску назву вуліцы на новым (уцяплённым тарцы) іхнага дому (!) і атрымалі адмоўныя адказы:

1) ад в.а. дырэктара Жодзінскага ГУП АЖКГ В.А. Белавусава з прычынаў, што
- «узоры надпісаў на дамы ў існуючы момант зроблены, затрачаны бюджэтныя сродкі на гэтыя мэты» і
- «надпісы на дамы, а таксама пашпарты дамоў у горадзе Жодзіна даюцца на рускай мове, што адпавядае арт. 17 Канстытуцыі..., а таксама пункту 1 артыкула 32 Закона ... «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь» (адказ за №284/01-08 ад 14.10.2008 - копія ў дадатку №3);

2) ад старшыні гарадскога выканаўчага камітэту В.І. Грышчанкі (зроблены ў парушэнне заканадаўства не на мове звароту) пра тое, што
- дубляванне назвы вуліцы па-беларуску большымі літарамі (на адзначаным доме) будзе ствараць хаатычнасць у афармленьні (якая назіралася раней і больш не павінна паўтарацца), у тым ліку з апавяшчэннем, што
- прапановы заяўнікоў па напісанні назваў вуліцаў у горадзе па-беларуску «скіраваныя спецыялістам і будуць улічвацца для выкарыстання пры стварэнні пэрспектыўных праектаў» (!? - паўтараецца мінулая матывацыя з спасылкай на арт. 17 Канстытуцыі, з чаго зроблена выснова пра адсутнасць парушэння заканадаўства пры існуючай на той час, пачатак 2010 году, сытуацыі - адказ 02-03/1-л ад 22.01.2010 — копія ў дадатку №5).

2. Патрабаваньні дзейснага з 11.2010 году заканадаўства ды неабгрунтаванасьць назіраемай у Жодзіне практыкі адносна назваў вуліцаў (у прыватнасьці)

1) Арт. №17 Канстытуцыі Беларусі, скарыстаны для матывацыі ў адказах заяўнікам, якія прасілі зрабіць беларускамоўнымі назвы вуліцаў у горадзе, вызначае толькі тое, што “дзяржаўнымі мовамі ў Беларусі ёсьць беларуская й руская мовы”. Літаральна, і - не больш за тое. Грунтаваць на гэтым сваё праўнае абаснаваньне па адмове рабіць надпісы беларускамоўнымі ў асобна ўзятым горадзе Жодзіна ... – абсурдна й неправамерна (!). Асабліва, калі станючы досьвед сталіцы – перад вачым.

2) Спецыялізаваны Закон Рэспублікі Беларусь № 190-З ад 16 лістапада 2010 г. «**Аб найменьнях геаграфічных аб'ектаў**», зарэгістраваны ў Нацыянальным рэестры праўных актаў Рэспублікі Беларусь 22 лістапада 2010 г. за № 2/1742 (далей - Закон), у сваёй ч.1, арт. 17 “Мова найменьняў геаграфічных аб'ектаў”, прадугледжвае **прысваеньне назваў для любых геаграфічных аб'ектаў - на беларускай мове** (!) з наступнай транслітараванай назвы зь беларускай мовы на любую іншую, у тым ліку й расейскую.

- Такім чынам, з 22.11.2010г. у Беларусі дзейнічае агульнапрызнанае ды замацаванае заканадаўча правіла (агульнапрызнаны стандарт) для правільнага абыходжаньня з найменьнямі, назвамі, імёнамі, надпісамі вуліцаў, населеных пунктаў ва ўсіх гарадах і населеных пунктах, якія знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і падпадаюць пад ейную юрысдыкцыю як паўнаважнага міжнароднага суб'екта права і незалежнай дзяржавы.

Назвы ніколі, нідзе й нікім не перакладаюцца, але транслітэруюцца зь любога моўнага арыгіналу.

- Арыгіналам назвы й любога надпісу для геаграфічнага аб'екту на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з 22.01.2010 году заканадаўча зацьверджана беларуская мова з адпаведным афармленьнем на кірыліцы, а для міжнароднага адпаведніку - на беларускай лацінцы (апошняе зафіксавана й рэгулюецца таксама міжнароднымі нормаў і адпаведнымі дакумэнтамі Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў).

Усе астатнія транслітараванні і напісаньні мусяць не парушаць адзначанае агульнапрызнанае правіла, вызначанае дзейным беларускім заканадаўствам і міжнароднымі стандартамі.

II. Станючыя прыклады правамернага й карэктнага скарыстаньня беларускай мовы ў назвах вуліцаў і іншых геаграфічных аб'ектаў у сталіцы Беларусі - працягваюць ігнаравацца ў Жодзіне

Заканадаўча замацаваны ў Беларусі прынцып адносна мовы найменьняў геаграфічных аб'ектаў дзейнічае на практыцы адносна выкарыстаньня нацыянальных моваў для назваў у любой частцы сьвету, у любой цывілізаванай і паважаючай сябе краіне, у тым ліку і ў сталіцы Беларусі.

- Станючым прыкладам правільнага афармленьня назваў вуліцаў у горадзе і назваў беларускіх населеных пунктаў (у тым ліку на вакзалах ды іншых аб'ектах транспартнай інфраструктуры) зьяўляецца сталіца Рэспублікі Беларусь, Менск.

III. Праблемныя пытаньні й патрабаваньні

Чаму ж у Жодзіне (горад найпростага Менскага абласнога падпарадкаваньня) **ІГНАРУЮЦЦА ЗВАРОТЫ ГРАМАДЗЯНАЎ***, станоўчы прыклад сталіцы ды ў **ПАРУШЭНЬНЕ ДЗЕЙСНАГА ЗАКАНАДАЎСТВА** – з 04-05.2018 году шыльды з назвамі вуліцаў на дамах зноў пачынаюць замяняць на новыя з парушэньнем нормаў права і законных інтарэсаў грамадзянаў – з надпісамі не на беларускай мове?!

- P/S * - калектыўныя і асабістыя звароты з 2008 году ва ўстановы мясцовае ўлады, выканкам, да дэпутатаў і прадстаўнікоў цяперашняга кіраўніцтва выканаўчае ўлады ў Жодзіне - гл. апошнія публікацыі:
 - 1) «[АЛЯКСЕЙ ЛАПЦКІ: ЖАДАНЬНЕ "НАСАЛІЦЬ" БЕЛАРУСАМ БОЛЬШАЕ, ЧЫМ АБАВЯЗАК "ВЕДАЦЬ І ВЫКОНВАЦЬ" ЗАКОН КРАІНЫ?!](http://licviny.info/archives/13829)» (ДАКУМЭНТЫ) - <http://licviny.info/archives/13829>;
 - 2) «[ДЫЯЛЁГ ДЗЕЛЯ ПАЛЯПШЭННЯ СЫТУАЦЫІ Ё ЗАКАНАДАЎСТВА. ЦІ ЁСЬЦЬ ПЭРСПЭКТЫВЫ, АЛЬБО ЁСЭ ЗНОЎ АПЫНЕЦЦА МАРНЫМ? \(ДАКУМЭНТ, ФОТЫ, КАРОТКАЯ СПРАВАЗДАЧА\)](http://licviny.info/archives/15175)» – <http://licviny.info/archives/15175>.

У апошняй публікацыі, у прыватнасці, гаворыцца пра сустрэчы з адказнымі асобамі (дэпутатам ПП НС Рэспублікі Беларусь, **Дзьмітрыем Заблоцкім**, намесьнікам старшыні жодзискага выканкаму **Сяргеем Конанам**), а таксама ў разьдзеле «Мова геаграфічных аб'ектаў і вуліцаў» - прыводзіцца вычарпальная нарматыўная аргументацыя з дзейснага з восені 2010 году спецыялізаванага закону, якая павінна зьняць усе спрэчныя пытаньні, якія маглі ўзьнікаць ва ўладных колах, адносна мовы назваў вуліцаў у Жодзіне.

У такой сытуацыі няма жаданьня думаць, але гэта, нажаль, становіцца дастаткова відавочным, што жодзінскія чыноўнікі цалкам асэнсавана (тобок наўмысна) працягваюць ігнараваць патрабаваньні беларускага заканадаўства ў лінгвістычнае сфэры і візуальным афармленьні вуліц у гарадзе.

Бо насуперак лёгкікі мінулых адказаў на звароты грамадзянаў (гл. дадаткі), скарыстоўваючы атрыманыя для сьвяткаваньня юбілею Жодзіна й ПА «БелАЗ» існуючыя мэтавыя адлічэньні, яны адмаўляюцца прыводзіць назвы вуліцаў у адпаведнасьць зь дзейным заканадаўствам (!?).

- У выніку ў Жодзіне СЁНЬНЯ, літаральна на нашых вачах, ідзе неправамерная маштабная замена расейскамоўных шыльдаў на новыя - зноў расейскамоўныя, а не на беларускамоўныя, як таго патрабуе заканадаўства (!?).

Гэта робіцца ў парушэньне ч.1, арт. 17 “Мова найменняў геаграфічных аб'ектаў” спецыялізаванага закону, дзе адзначаецца літаральна наступнае:

“У Рэспубліцы Беларусь найменні геаграфічным аб'ектам прысвойваюцца на беларускай мове, зь якой спосабам транслітарацыі перадаюцца на рускую мову. Найменне геаграфічнага аб'екту падлягае дзяржаўнаму ўліку на беларускай і рускай мовах.”

У сувязі з адзначаным чарговы раз **ПРОСИМ і ПАТРАБУЕМ ВАС:**

1) спыніць практыку дыскрымінацыі беларускамоўных грамадзянаў пры адмовах скарыстаньня беларускай мовы ў гукавым і візуальным атачэньні горада з парушэньнямі дзейснага заканадаўства (Канстытуцыя, Закон аб мовах, Закон аб зваротах грамадзянаў, Закона аб найменнях геаграфічных аб'ектаў), а менавіта – выкарыстаць існуючыя для

дабраўпарадкаваньня ды ўпрыгожваньня горада Жодзіна бюджэтныя сродкі для напісаньня на беларускай мове ўсіх назваў вуліцаў ды іншых гэаграфічных аб'ектаў у горадзе

– **прывесьці ўсе назвы вуліцаў у горадзе адпаведна з часткаю 1, артыкула 17 адзначанага вышэй спецыялізаванага Закону Рэспублікі Беларусь № 190-3 ад 16 лістапада 2010 г. «Аб найменьнях географічных аб'ектаў»;**

2) належным чынам інфармаваць усе зацікаўленыя бакі й адказных асобаў, якія абавязаныя ці маюць паўнамоцтвы прымаць падобныя рашэньні ды непасрэдна адзначанае рашэньне па назвах вуліцаў у горадзе Жодзіна, пра патрабаваньні заканадаўства па гэтым пытаньні, каб дадзеныя асобы маглі прымаць легітымныя абгрунтаваныя рашэньні й не дапускалі ў далейшым любых падобных адмоўных прэцэдэнтаў відавочнага ігнараваньня дзейснага заканадаўства і існуючай станоўчай практыкі, чым (у прыватнасьці) грубейшым чынам сыстэматычна (больш за 8 год, з 11.2010 году, як мінімум - !) парушаюць моўныя правы й законныя інтарэсы беларускамоўных жыхароў горада і ўсіх іншых законапаслухмяных грамадзянаў Беларусі, для якіх дзяржаўная незалежнасьць Рэспублікі Беларусь зьяўляецца безумоўным дасягненьнем і неаспрэчнай нацыянальнай каштоўнасьцю;

3) разгледзець ужо выказаную мною пры сутрэчах з дэпутатамі, прадстаўнікамі ўлады горада Жодзіна прапанову па стварэньні на тарцавой сьцяне фасада дома №3 па пр. Ф.Скарыны вялікага мастацкага пано з выявамі беларускага першадрукара Францішка Скарыны, надрукаванай ім бібліі, ягонага аўтарскага друкарскага знака («Сонца Маладзіковага») і адпаведнага надпісу, бачнага для кіроўцаў і пажыраў маршрутных таксовак, аўтобусаў з трасы «Барысаў-Жодзіна-Менск» (гл. *дадатка №6*).

Гэтае гістарычнае пано як сымбалічны выток для ўсіх астатніх, зробленых уздоўж вуліцы «50 Год Кастрычніку», выдатна дапоўніла б ужо створаную тут кампазыцыю мастацкіх пано, - з сучаснай вытворча-сацыяльнай тэматыкай, - новым, гістарычным, сапраўды нацыянальна адметным сэнсам, які, безумоўна, яшчэ болш прыцягне ўвагу да гораду ня толькі як да мясьціны зь вялікай працоўнай славаю, але й як да гораду з сваімі значнымі краязнаўча-гістарычнымі каранямі й вытокамі, пра якія мае сэнс не забываць сучаснаму беларусу й пры любой зручнай нагодзе (пано Ф.Скарыны можа стацца такой нагодаю) весьці зацікаўленую гаворку з турыстамі, гасьцямі горада «БелАЗаў», зь дзецьмі й моладзьдзю, гараджанамі пра старажытныя вытокі мястэчка «Жодзін» на рачулцы «Жодзінка» з часоў агульнабеларускай гістарычнай спадчыны Вялікага Княства Літоўскага (ВКЛ).

ДАДАТКІ:

1. [Закон Рэспублікі Беларусь № 190-3 ад 16 лістапада 2010 г. «Аб найменьнях географічных аб'ектаў»](http://licviny.info/archives/15175) (гл. у дадатку да гэтай публікацыі - <http://licviny.info/archives/15175>);

Прыклады мінулых зваротаў адказаў аднона мовы ў назвах вуліцаў г. Жодзіна:

2. [Копія звароту ў АЖКГ жыхароў дома №3 па пр.Ф.Скарыны ў Жодзіне, 2009г. \(бел., PDF-файл\);](#)

3. [Адзін з характэрных афіцыйных адказаў з ЖКГ \(бел., JPG-файл\);](#)

4. [Копія звароту ў Жодзінскі выканкам А.Лапіцкага, 2010г. \(бел., PDF-файл\);](#)

5. [Адказ Жодзінскага гарвыканкаму за подпісам Васіля Грышчанкі \(рас., jpg-файл\);](#)

6. Разьдзел [«Іншыя пытаньні, закранутыя пры сустрэчы з дэпутатам»](#) публікацыі на Жодзінскім Інфармацыйным Партале па адзначаных вышэй пытаньнях і прапановах па стварэньні дадатковага мастацкага пано з выяваю Ф.Скарыны (глядзі п.3 прапановаў).